

Hest som næring

Hestenæringen i Drammensregionen

Gry Løberg

Hestenæringen i Drammensregionen

Innholdsfortegnelse

Hestenæringen i Drammensregionen	2
1 Innledning.....	3
1.1 Omfanget av hestehold i Drammensregionen og nasjonalt	3
1.2 Hest i landskapet.....	3
1.3 Generelt om hester og hesters behov	5
2 Hest og eierstruktur i Drammensregionen	6
2.1 Drammen	6
2.2 Lier.....	7
2.3 Røyken.....	7
2.4 Hurum.....	7
2.5 Øvre-Eiker	8
2.6 Nedre-Eiker	8
2.7 Sande	8
2.8 Svelvik.....	8
3 Hesteanlegg og staller	8
3.1 Rideanlegg	10
3.2 Trav og galoppbaner.....	12
3.3 Klubber og lag	12
3.4 Regelverk for anlegging av ridebane og oppsetting av stall og ridehus.....	13
3.5 Livsstilboliger for hesteeiere	15
4 For deg som vil lese mer	16

1 Innledning

Hestebransjen i Drammensregionen består i stor grad av oppstalling, beridning og hestesport. Travsport og sprangridning står sterkt.

Det har vist seg at 10 % av hesteeierne i en undersøkelse også var selvstendig næringsdrivende

1.1 Omfanget av hestehold i Drammensregionen og nasjonalt

Nøyaktig hvor mange hester vi har her i landet er det ingen som kan si med sikkerhet da det ikke er gjort noen grundig hestetelling. Men det er gjort flere estimater.

- ECON Pöyry antok i 2009 at det var omkring 65 000 hester
- NILF anslo samme år at tallet ligger på omkring 50 000
- Et registreringsprosjekt i Mattilsynet i 2011 indikerte at det må være omkring 100 000 hester i Norge og at andel registrerte hester på gårdbruk ligger på 1/3 av den generelle hestepopulasjonen, og ikke ½ som tidligere antatt.
- I følge SSB var det i 2010 hele 36 381 registrerte hester på 6681 landbrukseiendommer. Det vil si 5,44 hester pr gårdsbruk som har hest.
- Norsk senter for Bygdeforskning¹ har i 2012 beregnet at det må finnes ca 125 000 hester i Norge. Men de skriver også: *”Dersom vi uten videre skulle tatt for gitt våre data var representative for hesteholdet i Norge ville vi kunne beregne at det er 47 668 (antall eiere) x 3,92 (gjennomsnittlig antall hester i vårt utvalg, ...) hester i Norge. Dette gir 186 858 hester, og er åpenbart et for høyt atall.”*

Norsk senter for Bygdeforskning har sett at 58 % av hesteeierne ikke er tilknyttet gårdsbruk og har i snitt 3,25 hester. Gårdbrukere utgjør 42 % og har i snitt 5,44 hester.

Etter å ha lett med lys og lykter har prosjektet Hest som næring klart å finne **3547 hester i Drammensregionen.**

1.2 Hest i landskapet

Å holde hest som er livsstil er økende i Norge som i flere andre vestlige land. Dette resulterer i en annen måte å utnytte arealer på i urbane og peri-urbane områder. Peri-urban er et uttrykk for områder i randsonen mellom urbane og rurale områder. Hestevirksomheter etablerer seg i dette området, som er utsatt for utbygging av boliger og industri, og som tidligere var aktive jordbruksområder. Denne etableringen skjer ikke primært som følge av næringsutvikling, men som følge av livsstil og fritidsaktiviteter, på lik linje med etablering av andre idrettsanlegg.

Hesteaktiviteter og staller er for mange den eneste bindingen eller knytningen mellom by og land. Og mange mennesker som tidligere har bodd i byer tiltrekkes landet gjennom å ha egen hest.

Tradisjonelt landbruk har i de senere årene endret status og blir i større grad en del av en urban livsstil med hest. Dette kan i seg selv føre til konflikter mellom nye og gamle beboere.

I Norge har hestetallet økt dramatisk og det finnes nå omkring 125 000 hester her i landet. Med økende velstand er det flere som har råd til å drive med hestesport eller å skaffe seg en hest. I Sverige befinner 2/3 av hestene seg i periurbane områder, hvor det er stor tetthet av mennesker og

¹ Vik, Jostein og Farstad, Maja (2012) Hest, hestehold og Föring: Status for hesteholdet i Norge. Rapport 2/2012. ISSN 1503 2035

hvor det også er konkurranse om areal. For å kunne drive en stall med hesteaktiviteter må stallen være lokalisert i relativ nærheten til kundene. Samtidig som hesteeiere gjerne vil bo og drive stallen og samtidig jobbe i byen. Staller i nærheten av byene er ofte større enn de som er etablert lengre unna. Ekspansjonen av tettsteder gjør også at staller etter hvert blir omringet av boligbebyggelse. Å ha hester på steder med stor befolkningstetthet øker også sjansen for konflikter.

Rideskoler har ofte barn som kunder som går på ridekurs like etter skoletid. Barn kommer ofte med buss, de sykler eller får skyss til stallen. Staller uten bussforbindelse har en stor ulempe. Rideskoler er avhengig av en relativ nærhet til kunden.

I dag har hesten en viktig rolle i vårt samfunn. Hesten bidrar til å holde landsbygda levende, hjelper til i helsesektoren, og den genererer en rekke arbeidsplasser. Hestenæring er den raskest voksende næringen i Landbruket, og den raskets voksende idretten hos Norges Idrettsforbund.

I Lier kommune har det de siste årene vært en sterk økning i antall hester. Vi har i Lier i 2011 nærmere 1000 hester, det er en fordobling i forhold til hestetellingen i 2009. Noe av årsaken til det store hestetallet kan være nærheten til tettbefolkede steder som Drammen, Oslo, Asker og Bærum, tilgang på mange små landbrukseiendommer som egner seg til hestehold, samt et sterkt ryttersportsmiljø og travsportmiljø som skaper klyngeeffekt. Omsetningsverdien på små landbrukseiendommer i Lier har økt. Og det gjelder spesielt de som egner seg til hestehold. Eiendomsmeglere bruker ofte "mulighet for hestehold" som et salgsargument. I Skåne så man at verdien av landbrukseiendommene økte med 175 % i løpet av 5 år, som følge av økende hesteinteresse.

Høsten 2010 startet prosjektet *Hest som næring* i regi av Rådet for Drammensregionen, som omfatter alle regionens 8 kommuner. Prosjektet skal bidra til næringsutvikling i Drammensregionens hestenæring.

Den store etableringen av hestevirksomhet har skapt en del utfordringer. Det kan være gjødselhåndtering, ønske om bygging av ridehall på små eiendommer, utfordringer rundt ferdsel med hester, sikkerhet for rytter, kusk eller møtende publikum. Men vi ser også utfordringer rundt dyrevelferd og næringsvirksomhet.

Hesteinteressen og hestetettheten har økt kraftig i hele landet i de senere årene. Det har vært gjennomført flere næringsutviklingsprosjekter eller tilretteleggingsprosjekter på hest i ulike regioner, fylker og kommuner, bl.a. Rogaland, Bergen, Nord-Østerdal, Toten, Follo, Bodø, Troms, Akershus, Eidskog, Østfold, Vestfold og Nøtterøy. I tillegg har Norges Bondelag 3 nasjonale satsingsområder på næringsutvikling, hvorav et på hest. Norsk Landbruksrådgivning Østafjells og Bioforsk satser også på å få opp kunnskap om grovforproduksjon til hestenæringen.

I Norge mener en det finnes omkring 125 000 hester, og for få år siden mente man at det var 65 000. Antallet har økt betraktelig de siste årene. Vi har også fått flere hestelinjer på vgs., og det første BSc studiet på hest kom i gang med første kull høsten 2010.

Ettersom hestenæringen har blitt større har dette blitt lagt merke til og i 2009 ble det etablert et Europeisk hestenettverk² som bl.a. skal se på næringsutvikling på hest. I EU finnes det 6 millioner hester som gir 400 000 årsverk og som omsetter for 100 milliarder euro.

Hest har også en stor sosial, kulturell og økonomisk betydning i samfunnet. I Drammensregionen er verdiskapningen i hestebransjen omtrent på linje med mediebransjen i Drammensregionen.

² European Horse Network <http://www.europeanhorsenetwork.eu/>

Det er heller ikke gjort ubetydelige investeringer i rideanlegg. I Drammensregionen er det 86 ridebaner, 20 ridehaller, 9 travbaner, 10 skrittemaskiner og 3 ovalbaner. Det er et stort antall. Beregnet kostnad på å anlegge rideanleggene over er omkring 45 millioner kroner, da er ikke Drammen Travbane medregnet ettersom de har et veldig stort anlegg.

Medlemstallet i Norges-rytterforbund er i dag på rundt 55 000 og det innebærer en drøy tredobling de siste ti årene. Økningen i bruk av hest som rekreasjon og konkurranseidrett gjenspeiles også i en stor økning av kunder på rideskolene de siste 5 årene.

Virksomhetene som driver hesteturisme har også økt de siste årene. Det er hovedsakelig turridning i høyfjellet som har økt, men det er også en økning i kjøring og kanefart. Ca 1/3 av virksomhetene ble etablert de siste 10 årene.

Når det gjelder hest til bruk i helsesammenheng er den vanligste behandlingsformen rettet mot barn og ungdom med atferdsproblemer. 70 % av hadde dette som målgruppen. Av helseinstitusjonene var det kun 20 % hatt et til bud i mer enn 15 år, og de fleste har blitt etablert de siste tre årene.

Den største hesteaktiviteten er knyttet til spill som omsetter for omkring 4 milliarder kroner årlig.

Mht yrkesfag er det stadig flere som søker til hestefag og det etableres også flere vgs. med hestefag. Econ Pöyry anslår av hestenæringen nasjonalt står for en verdiskapning på omkring 3,1 milliarder kroner.

Det er store variasjoner i hestekunnskapen blant hesteeierne og drivere av hestesenter. Kurstilbudet på nasjonalt nivå har økt mye og lov om dyrevelferd setter også krav til kompetanse til den som skal drive med hest.

1.3 Generelt om hester og hesters behov

Hester er sosiale dyr som lever i grupper. De bruker mye av dagen på å bevege seg og på å spise. Hesten må i tillegg til å bli trent på ridebane, travbane og luftegård, få komme ut på tur og få opplevelse og impulser utenfra. Turer er for de fleste av stallene den eneste aktiviteten de kan bedrive, da de ikke har ridebane. Turer bidrar til bedre motorikk, mer allsidig fysisk trening, flere opplevelser som gjør hesten mer robust i forhold til miljøhendelser, og ikke minst har turer og opplevelser i naturen en meget gunstig påvirkning på den mentale helsen og velferden.

Mange av stereotypiene og tvangsnevrosene vi ser hos hester bunner i mangel på bevegelse. Dette er et stort velferdsproblem hos hester. Dessverre er kunnskapen om dette veldig varierende, og en rekke hester har stereotyp atferd som følge av kronisk stress.

For en observatør kan det se ut til at hester ikke beveger seg stort når de står ute i paddock. Men det har vist seg at hester er i mindre bevegelse i en paddock om den er liten, om det er varmt, hvis hesten er alene eller det regner. Inaktivitet hos hest kan også være et tegn på at hesten ikke trives.

Hester som går i grupper på større arealer har bedre velferd og bedre sosiale ferdigheter enn hester som står alene i paddocker. Dette igjen bidrar til å forebygge mot konflikter mellom hestene og det vil være enklere å ri ute på tur sammen med andre hester.

For at hesten skal få nok bevegelsesfrihet og for at den ikke skal trække ned og ødelegge grunnen, er det ved utegang anbefalt et areal på 1-5 da pr hest. Vi må også ta hensyn til grunnen hestene går på for å avgjøre hvor stort areal den burde ha. Altså hvorvidt det er f.eks. leirjord eller sandjord.

Noen hester går i små paddocker og får tildelt grovfor, mens andre går på beite hvor de kan beite friskt gress. Hvordan de beiter varierer også med raser. Foredlede raser beiter mer selektivt enn f.eks. ponnier og tradisjonelle Nordiske raser.

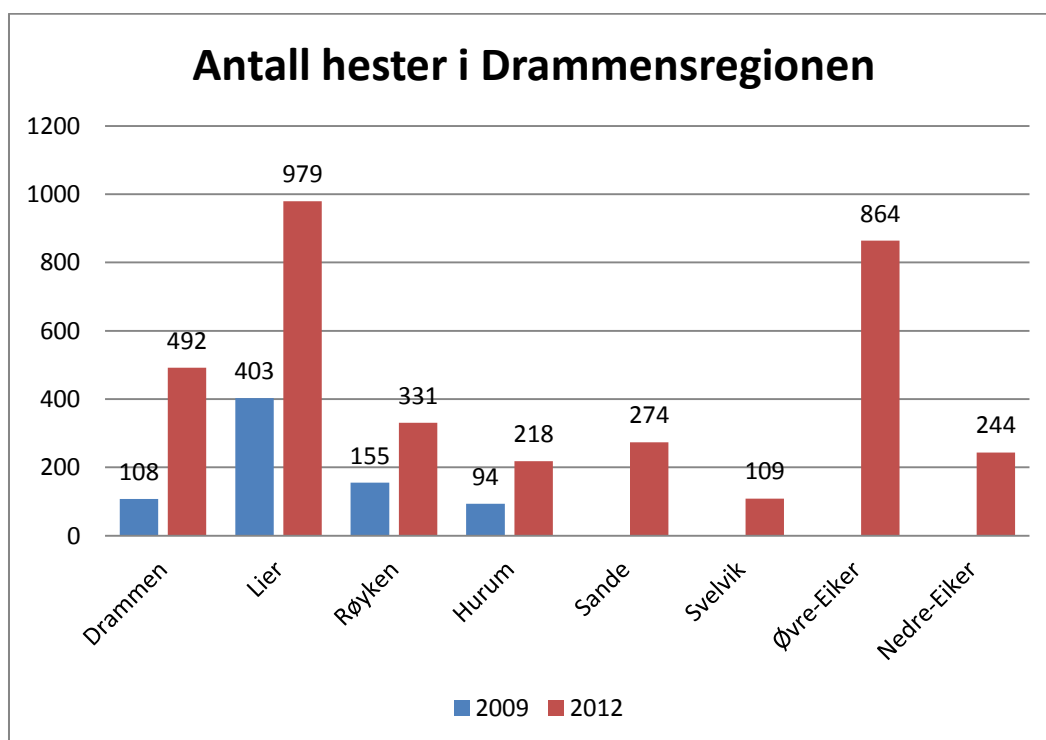

Det hesten spiser av grønt gress (beite), høy og silo samt kraftfôr trenger et areal på 470 000 daa for å bli produsert. Dette utgjør 5,7 % av det totale fulldyrkede areal i Norge. Så langt har vi ikke kjennskap til grovforproduksjon til hest i Lier og hvor hesteeierne/stalleierne kjøper sitt grovfor.

2 Hest og eierstruktur i Drammensregionen

I Drammensregionen er det 3511 hester. Kommunene Lier og Øvre-Eiker har nærmere 1000 hester hver, ellers ligger de andre kommunene på under 500 hester.

Det ble gjennomført en hestetelling i 2009 i forbindelse med *Forprosjektet – Hest er best*. Da var det et betydelig lavere antall hester. Vi tror ikke det har vært en så stor økning i hestetallet, men det er heller tellemetoden som er ulik og som gir ulike tall.

Figur 1 viser antall hester i de ulike kommunene for årene 2009 og 2012. I 2009 var det telling kun i 4 kommuner. Flere hesteeiere mener det er flere hester enn dette.

2.1 Drammen

Drammen kommune har 492 hester hvor de aller fleste er i Skoger. Det er 16 ridebaner, en travbane, et galoppspor og en ovalbane i Drammen. Det er 13 staller hvor det er 10 hester eller flere, og det er staller på 27 landbrukseiendommer. Av disse er det 13 som søker om produksjonstilskudd for hest. 11 av landbrukseiendommene har ikke nok eget spredeareal til hestene som er på gården.

Av hesteforetakene i Drammen er det kun to som er registrert som AS.

Det er 3 bedrifter som er godkjent lærebedrifter av opplæringskontoret.

- Nygård Benestad DA
- Rune Haugen Racing AS
- Jacob Hveding jr Fretheim

2.2 Lier

Det er 251 personer/foretak som har hest i Lier. Disse ligger spredt over hele kommunen. Over halvparten eier kun 1 eller 2 hester. Hesteeiere har hest som hobby og flere velger å oppstalle hesten på andre staller hvor det er flere dyr. Det er ca 150 eiendommer i Lier hvor det er hest. De fleste av disse er landbrukseiendommer. Men kun 25 av dem søker om produksjonstilskudd.

Det er en liten andel hesteeiere (10 stk) som har 10 hester eller flere. Alle disse driver så stort at det betraktes som næring. Flere av de største har organisert seg i aksjeselskap, og disse hadde i 2009 driftsinntekter på til sammen 34 345 000 kroner. Hesteeiere som har hest som næring driver med avl, innridning, konkurranseridning, konkurransekjøring, omsetning av hest og trening av hest.

Det er spesielt ridemiljøet, og i særdeleshet sprangridning, som står sterkt i Lier. I tillegg er det mange innen ridemiljøet som bruker hesten til turridning og rekreasjon.

I Lier har vi 6 hestebedrifter som er godkjent som lærebedrift av opplæringskontoret. Disse er:

1. Samspill med hesten, Reistad – Anne Næss Hafstad
2. Lier Videregående skole (avvikles)
3. Stall Farmen, Lierskogen
4. Stall Gullik AS, Lierskogen
5. Stall Storemark, Lierskogen
6. Valstad Gård, Sylling

Av de 251 hesteeierne/bedriftene er det 118 av disse som er registrert som foretak, hvorav 9 av disse er AS. 5 av disse driver kun med hestoppstalling, rideundervisning og trening av hest.

Ettersom mange driver blandingsvirksomhet eller og er registrert som enkeltpersonforetak er det vanskelig å ha detaljert kjenneskap til økonomien i hestenæringen som en helhet.

Det er mulig at dette kan endre seg nå som grensen for etablering av AS er på kr 30 000 (i motsetning til 100 000) og en kan være fritatt for revisjonsplikt om en har en omsetning på mindre enn 5 millioner kroner.

2.3 Røyken

I Røyken er det 9 staller med 10 hester eller flere, og det er hest på 26 landbrukseiendommer hvorav 13 søker om produksjonstilskudd på hest. Av stallene er det 8 som ikke har nok eget spredeareal. Det er to staller som er godkjent av opplæringskontoret for å ha lærlinger, Fossum Gård og Stall Fagerås.

2.4 Hurum

I Hurum er det 4 staller som har 10 hester eller flere, det er 18 gårdbrukere som søker om produksjonstilskudd. Det er 6 foretak som primært driver med hest.

Det er ingen staller som er godkjent av opplæringskontoret for å ha lærlinger.

2.5 Øvre-Eiker

I Øvre-Eiker er det 219 hesteeiere/bedrifter med hest. Det er 32 gårdbrukere som søker produksjonstilskudd på hest i Øvre-Eiker.

I Øvre-Eiker er det travmiljøet som står sterkt. Det er hele 5 foretak som har travhest som viktigste næringsvei. Det er 16 staller med 10 hester eller flere, hvorav 8 har 20 eller flere hester.

9 foretak som er godkjent av opplæringskontoret for å ha lærlinger.

- Gevelt Ridesenter AS, Hokksund
- Myhre Hestefysio, Hokksund
- Team Nøkkern, Hokksund
- Geir Lie, Hokksund
- Pål Sem, Hokksund
- Trond Sørhoel Jensen, Hokksund
- Maria Robertz Racing, Skotselv
- Kirksæthers Rideskole / Lunde gård nordre, Vestfossen
- Sundet Western Senter, Vestfossen

2.6 Nedre-Eiker

Nedre-Eiker har 7 landbrukseiendommer med hest, av disse er det 3 som søker produksjonstilskudd. Det er 9 staller som er foretak, hvorav et av dem er AS. 3 av stallene har ikke nok eget spredeareal.

2.7 Sande

I Sande er det hest på 31 landbrukseiendommer. Det er 11 gårdbrukere som søker om produksjonstilskudd. Og det er 3 staller med 10 hester eller flere. Av alle stallene i Sande er det 3 av de som ikke har nok eget spredeareal.

I Sande er det tre staller som er godkjent lærebedrift for opplæringskontoret.

- Bolstad Ridesenter AS
- Stall Haugan
- Travtrener Kristian Malmin

2.8 Svelvik

I Svelvik er det hest på 8 landbrukseiendommer, hvorav kun to har 10 hester eller flere. Det er 5 som søker om produksjonstilskudd. Svelvik er den eneste av Drammensregionens kommuner hvor det ser ut til at alle stallene har nok eget spredeareal.

3 Hesteanlegg og staller

Samfunnsutviklingen gjort at grensene mellom by og land eller tettsted og landbruk er mer diffuse. Områdene er veldig populære mht rekreasjon for mange mennesker, men skaper også flest hesterelaterte problemer.

Fra tidligere å ha vært en del av det tradisjonelle landbruket har hesten nå blitt mer integrert i det øvrige samfunnet. Boligbebyggelsen spiser stadig med av landbruksarealer og hestegårder blir omgitt av boligområder. Det er å anta at

1/3 av hestene i landet befinner ved og i tettsteder, i Sverige er 75 % av hestene ved og i tettsteder. Og utviklingen fortsetter i denne retningen. Folk vil gjerne bo i nærheten av sine hester, på lik linje som de vil bo i nærheten av butikk, skole osv. Mange vil også ha en stall på egen eiendom.

Normal tettstedsutvikling innebærer at bymiljø møter kulturlandskapet. Små og oppdelte gårder utnyttes til hestehold, og tradisjonelt landbruk kompletteres med oppstalling av hester.

Mellom by og land utbrer det seg et belte av hestegårder. Nærheten til hestene er en typisk konflikt som oppstår i dette grenselandet. Problemene må håndteres i planarbeidet i kommunen. Man må ta inn over seg at det er en rekke hester i slike områder og de må tas på alvor for å forebygge konflikter.

Allergier ovenfor hester har i de senere årene økt og enkelte kan derfor oppleve reaksjoner ved at det er stor tetthet av hestene i nærheten av boligbebyggelse. Andre utfordringer med stor hestetetthet i nærheten av bebyggelsen kan også være lukt og fluer. I Sverige har de anbefalinger som går på avstand mellom husdyrhold og boligbebyggelse, nettopp for å forhindre konflikter pga lukt, fluer og mulig allergi.

Ved etablering av nye hestegårder er det en rekke forhold ved arealplan som burde tenkes over. Når boligbebyggelsen kommer nærmere stallene og hestegårdene vil det raskt oppstå konflikter. Eksempler på ting som kan skape konflikter kan være at eksisterende ridetrasseer blir nedbygd, nye veier og mer trafikk vil gjøre tidligere brukte veier trafikkfarlige å ri og kjøre på.

Hvordan man staller opp hester har vært i en stor utvikling i de senere årene. Fra å ha hesten på spiltau, holdes de fleste hester i dag i bokser. Men flere og flere har hesten i løsdriftssystemer eller/og utegang. Spilt og boksystemer tar i liten grad hensyn til hestens velferd, spesielt om de ikke får anledning til å være ute store deler av dagen sammen med andre hester. Kravet til å utøve sin hestesport har også med årene blitt større. Og det har vært en økende interesse for å ha ridebane, travbane, ridehall og ovalbane (til islandshest).

Tabell 1 viser mål og karakter ved ulike typer arenaer for hestesport. Kilde: Att bygga häststall av Ventorp og Michanek.

Hestesport	Type arena	Mål og karakter ved arenaen
Sportshester generelt	Longeringsvolte	Diameter 12-15m er vanlig, men kan være inntil 22
	Mosjonsløype i terreng eller rundt dyrket mark	Gjerne kupert terreng, men for kjøring burde det være flatt. Bredde for ridning 2 m, for kjøring 4m

Ryttersport	Daglig treningsbane	20 x 40 meter
	Dressurbane, trening	20 x 60 m
	Dressurbane, konkurranse	20 x 60 m + 20 m frisone, dvs. 20x100 m
Sprangbane	Sprangbane	60 x 100 m
	Stor sprangbane	70-80 m x 120 -150 m
Køring	Dressurkøring	60 m x 100 m
	Hinderkøring	70-80 m x 120-150m
Trav og galopp	Treningsoval	Omkrets helst 1000 m eller mer
	Rettsstrekke	Minst 500 m lang, helst 800 m eller mer

En rekke av stallene har kjøre- eller rideanlegg. I Lier er det 40 ridebaner, 10 ridehaller, 6 travbaner, 4 skrittemaskiner og ingen rundpaddock (en rundpaddock brukes i konkurranse og trening av islandshest).

De største stallene (antall hester) i Drammensregionen er:

1. 89 hester - Drammen Ridesenter AS, Lier, Dr inntekt 2010 kr 12 758 000
2. 53 hester - Gevelt ridesenter AS, Hokksund, Dr inntekt 2010 kr 1 533 000
3. 40 hester - Drammen Travbane AS, Drammen, Dr inntekt 2010 kr 29 507 000
4. 40 hester - Nedre Hajum Gård, Røyken
5. 40 hester - Valstad Gård AS, Lier, Dr inntekt 2010 kr 3 766 000
6. 38 hester - Stall Myra AS, Nedre-Eiker, Dr inntekt 2010 kr 1 334 000
7. 36 hester - Kirksæthers Rideskole, Øvre-Eiker
8. 36 hester - Sall Haugan, Sande
9. 35 hester - Bolstad hestesenter AS, Sande, Dr inntekt 2010 kr 1 671 000
10. 33 hester - Fossum Gård (BbDrift AS), Røyken, Dr inntekt 2010 kr 1 358 000

Lier er:

1. Drammen hestesportssenter – Linnsvollen – 40 hester
2. Valstad Gård, Sylling – 35 hester
3. Inger Lise Solheim Engen, Lier - 30 hester
4. Stall Hafskjold, Lier - 26 hester
5. Stall Gullik AS (Geir Gulliksen), Lierskogen - 25 hester
6. Stall Storemark, Lierskogen -22 hester
7. Hopla AS (Geir Gulliksen) – 20 hester
8. Stall Lindstad, Meren - 21 hester
9. Torbjørn Gravdal, Lierskogen - 15 hester

3.1 Rideanlegg

Det er til sammen 19 ridehaller i Drammensregionen.

1. Anne Marit Børmarken Hansen, Lier
2. Bolstad hestesenter AS, Sande
3. Drammen Ridesenter, Lier – 3 stk
4. Fossum Gård, Røyken
5. Gevelt Ridesenter AS, Hokksund

6. Grønsand Ridesenter, Hurum
7. Hopla AS, Lier
8. Kirksæthers Rideskole, Øvre-Eiker
9. Kristian Hembre, Lier
10. Nedre Hajum Gård, Røyken
11. Spikkestad Rideskole, Røyken
12. Stall Fagreås, Lier
13. Stall Lien
14. Stall Gullik AS, Lier
15. Stall Lindstad, Lier
16. Stall Myra AS, Nedre-Eiker
17. Valstad Gård AS, Lier

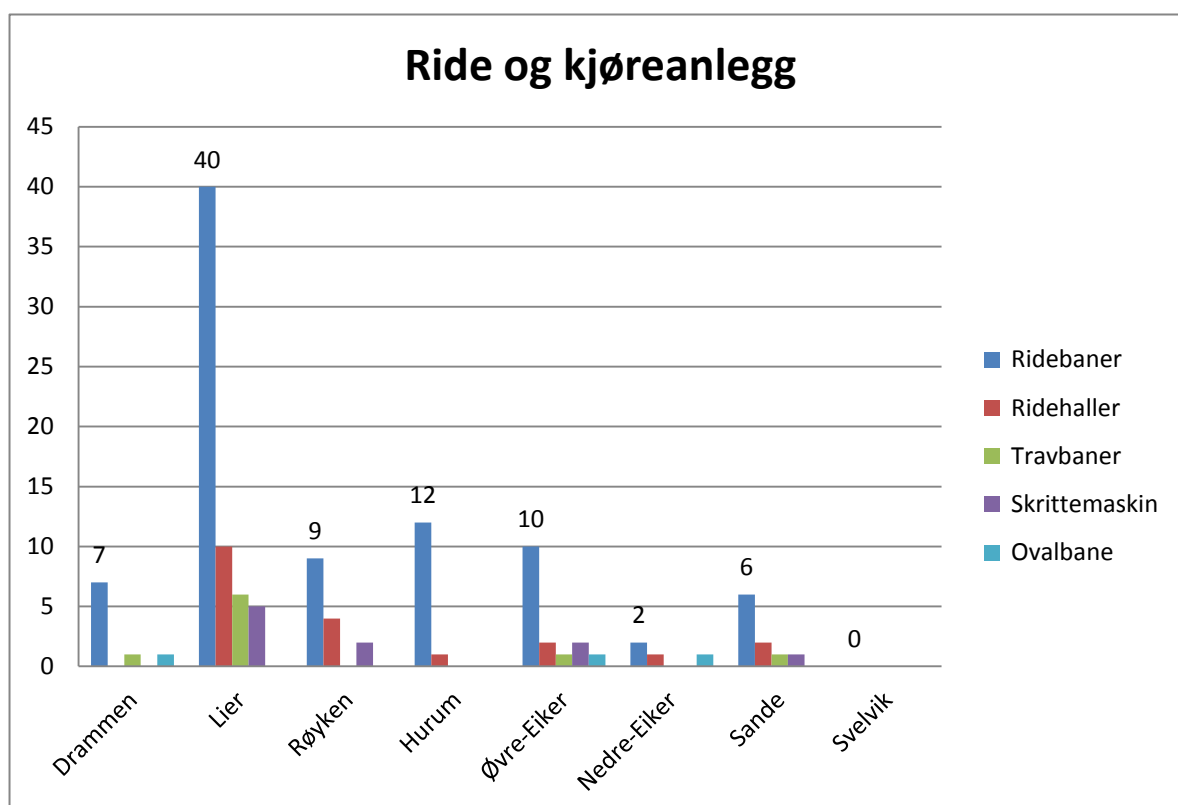
I tillegg til 19 ridehaller er det 112 ridebaner.

Ridehaller

11 av de 19 ridehallene ligger på eiendommer som er mindre enn 20 daa. 8 av disse ligger i Lier.

Ridebaner

78 av 112 ridebaner ligger på eiendommer som er mindre enn 10 daa.

Figur 2 viser antall rideanlegg fordelt på kommunene i Drammensregionen.

3.2 Trav og galoppbaner

Dette er flere travbaner, rettstrekker, galoppspor og treningsfasiliteter for travhest og galopphest i drammensregionen:

Figur 3 Travbanen på Kraft, Tranby

Trav

1. Kraft på Tranby. Denne ble bygget i 1994, og har en rundbane som er 650m lang og 15m bred. Et rettstrekke på 400m lang og 3m bred og et klubbhus på 15kv. Lier
2. Gisle Almquist, Vestsidveien like ovenfor Egge, Lier
3. Stall Orre, Baneveien ved Meren, Lier
4. Stall Engen Brenden, Lierbyen
5. Kjenner, Lierskogen
6. Ovenstad, Lierskogen
7. Rettstrekke på rester av den gamle jernbanetraseen sør for Egge, Lier
8. Rettstrekke ved Renskau gård, Lier
9. Andreas Kalberg, Skotselv
10. Stall Johansen, Sande
11. Rune Bakken, Hokksund
12. Treningsveien ved Tranby innover mot Bjørnstadhytta. Denne veien har de også selv vedlikeholdt. Lier
13. Drammen Travbane, Drammen
14. Myrmoen Travbane, Skotselv

Galoppspor

15. Rune Haugen racing, Drammen
16. Maria Robertz racing, Hokksund
17. Jacob Hveding Fretheim, Drammen

3.3 Klubber og lag

Vi har flere hesteorganisasjoner

- Buskerud travforbund, leder
- Drammen og Omegn Rideklubb
- Eiker Ride og Kjøreklubb

- Gevelt Ryttersportsklubb
- Lier Travlag
- Lier Travelskap
- Nedre Buskerud Fjordhestlag
- Ryttersporsforbundet Buskerud Krets
- Sande Rideklubb
- Skoger Hestesportklubb
- Stubberud Ride og Kjøekklubb
- Sylling Rideklubb
- Øvre Eiker Travelskap

Foruten disse er også regionale og nasjonale hesteorganisasjoner representert med sine styremedlemmer fra regionen.

3.4 Regelverk for anlegging av ridebane og oppsetting av stall og ridehus.

Anlegging av ridebane: Det er jordlovens § 9 som kommer til anvendelse ved søknad om ridebane:

”Dyrka jord må ikke brukast til føremål som ikkje tek stikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikke disponerast slik at ho ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon i framtida.”

Begrepet ”jordbruksproduksjon” dekker all planteproduksjon i jordbruk og hagebruk der jorda blir brukt som vekstmedium, for eksempel til produksjon av mat og for, samt hagevekster.

En ridebane er ikke betraktet som jordbruksproduksjon og det må søkes omdisponering etter jordloven. Samtlige ridebaner som er omsøkt de siste 5 årene i Lier, er søkt lagt på dyraka mark. Alle søknadene er blitt innvilget.

Oppføring av stall:

Hest er betraktet som et husdyr på lik linje med andre produksjonsdyr i landbruket. Oppføring av stall vil derfor betraktes som et landbruksbygg og være i tråd med LNF-formålet i kommuneplanen (plan- og bygningsloven). I en søknad vil blant annet behovet for stallen, plasseringen, byggets størrelse og utforming av eiendommens ressursgrunnlag vurderes.

Oppføring av ridehall:

En ridehall er ikke betraktet som et landbruksbygg, men et idrettsanlegg, og er ikke i tråd med LNF-formålet. Et slikt bygg krever derfor dispensasjon etter plan- og bygningsloven. De fleste ridehallene har blitt godkjent.

Ridebaner

Det er 40 ridebaner i Lier. Det vil si at ca 1/3 av alle eiendommene med hest har ridebane. De siste årene har vi sett en økning av søknader til dette formålet og tendensen går i retning av at flere med hest vil ha ridebane i umiddelbar nærhet til stallen.

Ridehaller

I Lier er det 8-10 ridehaller. I tillegg er det 2 søknader til behandling i kommunen om oppføring av ridehall. Tradisjonelt har det vært de største stallene med 15-40 hester som har satt opp hall, men de siste årene har mindre staller (4-8 hester) også søkt om å få sette opp ridehall.

En ridehall blir fort minst 25 m bred og 60- 80 m lang. Arealet som går med er ca 1,5 dekar. Flere av ridehallene ligger på tidligere dyrka mark.

Figur 4 Ridehallen hos Stall Storemark

Utfordringer med ridehall

Det vil være de samme utfordringene som med ridebaner, men ridehall er et større inngrep som fort får større konsekvenser.

En ridehall er i utgangspunktet et stort bygg som vil synes godt. Dette vil påvirke kulturlandskapet og ha innvikning på naboer. Dersom det er stor aktivitet i ridehuset krever det mer parkeringsplass.

En ridehall vil ikke være midlertidig. En omdisponering av dyrka mark til dette formålet må betraktes som varig tap av landbruksjord. En utendørs ridebane kan enklere være en midlertidig omdisponering.

Samtlige eiendommer som har ridehus har også ridebane på yttersiden. Det vil si at slike anlegg krever mer plass.

Dersom rideaktiviteten opphører vil det stå et stort bygg på eiendommen det i utgangspunktet ikke er behov for. Det er da nærliggende å anta at eier vil finne en fornuftig bruk av dette bygget til andre formål. Slike store bygninger kan egne seg godt til lagring av biler, båter, materialer, større utstyr og annet som bør stå under tak. Utfordringen med slik bruk er at det genererer trafikk. I enkelte tilfeller på små private veier som ikke er dimensjonert for økt transport.

Hest på mindre landbrukseiendommer

Mange småbruk som ikke er konsesjonsbelagt blir solgt til personer med interesse for hest. Flere av disse kjøperne betrakter hest som hobby og har ikke inntjeningskrav i forhold til landbruksdrifta. De er i mange tilfeller mer opptatt av at hesteaktiviteten skal få best mulige vilkår, blant annet i forhold til stallplasser, ridebane, rideveier og lignende.

Utfordringer

På småbruk er det ikke vern av dyrka mark som står i fokus utover at hestene kan bruke arealet til luftegårder. Det er ikke uvanlig å få søknader om nybygg/tilbygg til bolighuset, ny garasje, driftsbygning, stall og ridebane. I mange tilfeller vil tiltakene beslaglegge dyrka mark.

På de to siste søknadene om oppføring av ridehall er eiendommene på kun 10 dekar med 1-4 dekar fulldyrka jord og antall hester er på 4-8 stykker. Dette reiser flere problemstillinger:

- Hestene må ha nok uteareal i forhold til dyrevelferd.
- Hallen skal i utgangspunktet brukes til et svært begrenset antall hester og den vil stå tom i store deler av døgnet.
- Hallen vil virke svært ruvende i forhold til eiendommens størrelse.
- På de to siste søknadene om ridehall er det ikke tegnet inn en utendørs ridebane. Av erfaring vet vi at det kommer. På små eiendommer er det lite plass.

Oppsummering ridehaller

Hestehold er en voksende næring i Lier og det er ønskelig å legge forholdene til rette for denne virksomheten. Samtidig er det viktig å diskutere de utfordringer denne aktiviteten

Medfører, samt å gjøre det forutsigbart for kjøpere av landbrukseiendommer som planlegger å starte med hest.

3.5 Livsstilboliger for hesteeiere

Rundt om i Sverige og også i Nord-Østerdal har ideen om å bygge hestebyer, eller livsstilboliger vokst frem. En hesteby eller livsstilsbolig for hest er et tettsted, eller en forsamling boliger hvor de også har mulighet til å ha hest i rimelig nærhet. Her kan de dele på en rekke hestefasiliteter som f.eks. ridebane, ridehall, ridesti osv.

Et godt eksempel på dette er Julmyra i Sverige. Se www.julmyra.se På Julmyra har de et nett av ridestier, ridehus, utendørs ridebaner, galoppstrekke, travbane, mulighet for å bade med hest og en lang bratt bakke for trening av hest. På området er det omkring 45 romslige tomter slik at man kan ha en egen gård på gården. Det er også mindre tomter til villabebyggelse.

De kommunene hvor hestesporten er stor burde tenke på å til rette legge for dette.

4 For deg som vil lese mer

- Aasland, Birger (2006) Forprosjekt om næringsmessig satsing på hest i Rogaland. Oppsummering og prosjektsatsing framover. Fylkesmannen i Rogaland, landbruksavdelinga
- Bendroth, Margareta og Falkhaven, Elisabeth (2009) Hästföretagandets utmaningar. Hushållningssälskaet Sjuhäränd og Halland
- Benito, Carlos A. (2005) The economic impact of equestrian activities in Sonoma Couty. School of Business and Economics, Sonoma State University
- Bø, Håkon B (2004) Hest i Bodø. Lokalisering av nytte ridesenter sentralt i Bodø. Utfordringer og foreslåtte strategier for hest i Bodø. Miljøverkstedet Nord.
- Dahl, Knut Olav og Velten, Steinar (2005) Hest i Eidskog. Eikskog Næringservice/ Eidskog Kommue
- ECON (2009) Hest i Norge
- Ericsson, Birgitta (2007) Hest i turistnæringen. Rapport fra studietur. Østlandsforskning
- Ericsson, Birgitta og Majdell, Cecilie (2007) Hest i turistnæringen. Østlandsforskning
- Feilmayr, Wolfgang og Mann, Andrea (1999) Economic Effects of Equestrian Sports. The case of the Province of Lower Austria.
- Fjellregionen (2008) Hovedprosjekt: hest i fjellregionen. Fjellregionen
- Fylkesmannen i Finnmark (2002) Hest som næring i Finnmark. Prosjektbedskrivelse.
- Haukås, Torbjørn; Knutsen, heidi og Øyng, Ane Margrethe (2009) Notat: Hest som tilleggsnæring. NILF
- Johansson, Da; Andersson, Hans og Hedberg, Anna (2004) Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige. SLU
- Jordbruksverket (2008) Framtidsspaning om hestsektorn. Jordbruksverket
- Lansstyelsen Gävleborg (2007) Hästar i hållbar utveckling.
- Magnusson, Christian (2010) Arbetsmarknad och yrken inom Sven Hästnäring. Hästnäringens Nationella Stiftelse
- Norges Bondelag (2007) Instilling fra hestepolitisk utvalg. Norges Bondelag
- Norges Rytterforbund (2011) Norges Rytterforbunds Landtidsplan 2011-2015. Norges Rytterforbund
- Norsk Hestesenter (2011) Sertifisering av hestesenter. En bransjestandard viser veien. Hestebransjens Kvalitetssikring, Starum
- Olsvik, Vigdis Mathisen og Skålholt, Asgeir (2008) Bruk av hest i psykisk helsevern. En kartlegging av virksomheter og aktiviteter. Østlandsforskning
- Turistdelegationen (2004) Häst –Sverige som upplevelsesindustri. Underlag för en nationell branschsatsning på hästturim.
- Vik, Jostein og Farstad, Maja (2012) Hest, hestehold og fôring: Status for hesteholdet i Norge. Norsk senter for Bygdeforskning
- Wettre, Hans Ellef (???) Næringsutvikling på hest og hestehold. Akershus Bondelag